

Skatteutskottets betänkande**1980/81:36****om sparstimulanser**

I detta betänkande behandlar utskottet fem motioner om sparstimulerande åtgärder.

Motionerna

1980/81:417 av Rune Torwald (c)

I motionen hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande översyn av nuvarande regler för stimulans åt småspararna.

1980/81:668 av Erik Hovhammar m. fl. (m och c)

I motionen hemställs att riksdagen uttalar att i princip samma regler bör gälla vid sparande i aktier i börsnoterade företag som vid sparande i icke börsnoterade företag.

1980/81:679 av Eric Rejdnell m. fl. (fp, m och c)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om en översyn av kommunalskattelagen så att aktier jämsställs med övriga beskattningsfria minnesgåvor.

1980/81:1169 av Sten Svensson m. fl. (m, c och fp)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att ändra lagen om aktiesparfonder resp. lagen om skattereduktion för aktieutdelning i enlighet med nedan angivna

Förslag till**Lag om ändring i lagen om aktiesparfond***Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 §**

Till aktiesparfond får förvärvas endast värdepapper enligt 19 § aktiefondslagen (1974:931) vilka är

1. aktier i svenskt aktiebolag,
2. sådan konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med op-

Till aktiesparfond får förvärvas

1. aktier i svenskt aktiebolag,
2. sådana konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med op-

Nuvarande lydelse

tionsrätt till nyteckning som har utfärdats av svenskt aktiebolag.

Om det lämpligen kan ske, skall förvärvas sådana aktier, som utfärdas i samband med nyemission, eller konvertibla skuldebrev.

Föreslagen lydelse

tionsrätt till nyteckning som har utfärdats av svenskt aktiebolag.

Om det lämpligen kan ske, skall förvärvas sådana aktier, som utfärdas i samband med nyemission, eller konvertibla skuldebrev.

Förslag till**Lag om ändring i lagen om skattereduktion för aktieutdelning***Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Med aktieutdelning avses i denna lag utdelning i pengar som utgår på

1. aktie i svenskt aktiebolag, om aktien vid den tidpunkt då utdelningen blir tillgänglig för lyftning är inregistrerad vid Stockholms fondbörs,

2. andel i svensk aktiefond, om fonden vid ingången av det år då utdelningen blir tillgänglig för lyftning till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

Med aktieutdelning avses i denna lag utdelning i pengar som utgår på

1. aktie i svenskt aktiebolag,

2. andel i svensk aktiefond, om fonden vid ingången av det år då utdelningen blir tillgänglig för lyftning till minst två tredjedelar består av aktier i svenska aktiebolag.

1980/81:1531 av Torsten Bengtson (c) och Martin Olsson (c)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att i skrivelse till regeringen hemställa att frågan om prioriterat sparande utreds och att förslag framläggs.

Gällande bestämmelser m. m.

Med sparavdraget avses det extra avdrag som medges fysisk person i inkomstkällan kapital under förutsättning att bruttointäkten överstiger avdragsgilla kostnader. Avdraget utgör 800 kr. för ensamstående och 1 600 kr. för makar tillsammans. Avdraget får dock inte överstiga skillnaden mellan bruttointäkterna och kostnaderna för inkomstkällan.

År 1978 infördes en ny sparform i syfte att stimulera till regelbundet och

långsiktigt sparande. Löntagare och andra som har A-inkomst kan genom att spara i bank eller i aktiesparfonder erhålla vissa skatteförmåner, som gör sparandet mer värdesäkert.

Banksparandet sker genom insättningar på särskilt lönsparkonto. Minst sex månadsinsättningar under ett år på lägst 75 och högst 400 kr. ger rätt till skattereduktion med 20 % av det sammanlagda sparbeloppet för året, s. k. sparskattereduktion. Räntan på kontomedlen är skattefri under en femårsperiod och sparmedlen binds i fem år efter spararens utgång. Om spararen dessförinnan tar ut sparbeloppet, skall 25 % dras av från utbetalningen och återföras till staten.

Sparandet i aktiesparfonder och skattelättnader i detta system har konstruerats på likartat sätt. Även här medges således skattereduktion. Denna utgör 30 % av sparbeloppet. För att få en motsvarighet till skattefriheten för ränta på lönsparkonto gäller bl. a. att avkastning och utdelning som tillfaller aktiesparfonderna inte skall träffas av inkomstskatt. Avkastningen av fondens tillgångar tillfaller andelsägaren endast i form av värdeökning av andelarna i fonden eller genom att han erhåller ytterligare andelar i fonden. Värdestegringen på andelarna under den första femårsperioden undantas från realisationsvinstbeskattning under förutsättning att andelarna inte avyttras före femårsperiodens utgång. Avdraget vid förtida uttag av sparbelopp utgör i detta fall 35 %.

Genom riksdagsbeslut i höstas genomfördes ytterligare sparstimulerande åtgärder (prop. 1980/81:39, SkU 12). Syftet med de nya reglerna är att ytterligare stimulera aktiesparandet och därigenom främja tillgången på riskkapital i näringslivet. Bestämmelserna innebär i huvudsak följande.

Fysiska personer och dödsbon medges en skattereduktion, dvs. ett avdrag från inkomstskatten med 30 % av mottagen utdelning till den del denna inte överstiger 7 500 kr. för ensamstående och 15 000 kr. för makar gemensamt. Den maximala skattereduktionen är således 2 250 kr. resp. 4 500 kr. Skattereduktionen beräknas på utdelning på svenska börsnoterade aktier och andelar i svensk aktiefond som till minst två tredjedelar består av sådana aktier.

Vidare har det s. k. schablonavdraget vid beräkning av skattepliktig realisationsvinst för aktier som har innehafts minst två år höjts från 1 000 kr. till 3 000 kr.

Även möjligheterna att aktiespara inom ramen för det s. k. skattesparandet har förbättrats genom en höjning av det högsta sparbeloppet från 400 kr. till 600 kr. i månaden.

Med anledning av motioner om indexreglering av bl. a. sparavdraget erinrade skatteutskottet förra våren (SkU 1979/80:27) om de möjligheter till skattelättnader för vissa sparformer som erbjöds genom den av riksdagen 1978 antagna lagen om sådana lättnader och som f. ö. numera utvidgats. Utskottet hänvisade också till att sparavdraget fr. o. m. 1976 års taxering

fördubblats och till att vinstmöjligheterna för lönsparandet successivt förbättrats under senare år.

I samband med att riksdagen i höstas behandlade frågan om stimulans av aktiesparandet förutsatte finansutskottet i yttrande till skatteutskottet att regeringen i arbetet med dessa frågor skulle beakta försörjningen med riskkapital för små och medelstora företag, bl. a. även aktiebolag vars aktier inte var börsnoterade. De direktiv regeringen gett de båda kommittéer och den utredningsman som arbetade med hithörande frågor syntes enligt finansutskottets mening garantera att så skedde, varför utskottet inte ansåg något särskilt tillkännagivande eller uttalande från riksdagens sida erforderligt.

Gåvor

Gåva måste för att vara skattefri vara rent benefik.

Enligt anvisningar av RSV (Dt 1980:16) skall gåva från arbetsgivaren i princip jämföras med ersättning för utfört arbete (remuneratorisk gåva). Sådan gåva utgör alltid skattepliktig intäkt för mottagaren och bör värderas med utgångspunkt från vad det skulle ha kostat mottagaren att skaffa sig något motsvarande för pengar (marknadsvärdet).

Undantagna från skatteplikt är sedvanliga gåvor av minneskaraktär från arbetsgivare. Sådana gåvor är inte i första hand avsedda som ersättning för utfört arbete, prestation o. d. Med sedvanliga gåvor avses gåvor som har karaktär av personalomkostnader – t. ex. klocka, medalj, smycke e. d. efter längre tids anställning (t. ex. 25 års anställning) eller särskild högtidsdag (t. ex. 50-årsdagen). Värdet av gåvan bör inte överstiga vad som under motsvarande förhållanden brukar lämnas till stats- eller kommunalanställda.

Som sedvanlig gåva i denna mening räknas inte gåvor som utdelas till anställda i samband med företagsjubileum eller liknande. Sådana gåvor utgör därför i princip skattepliktig ersättning för mottagaren. Om värdet av gåvan är obetydligt får gåvan anses jämförbar med sådan förmån av mindre värde som alltid är undantagen från skatteplikt.

Under senare år har det blivit allt vanligare att företag som ett led i sin personalpolitik lämnar gåvor till anställda i samband med personliga högtidsdagar eller vid flera andra tillfällen under anställningstiden – utöver ”sedvanliga gåvor”. Sådana gåvor utgör i sin helhet skattepliktig intäkt för mottagaren. Det värde som skall tas upp till beskattning är gåvans marknadsvärde, dvs. vad det skulle ha kostat den anställda om han själv skaffat varan eller tjänsten för pengar. Av praktiska skäl kan man i normalfallet utgå från företagets anskaffningskostnad för gåvan.

Utskottet

I de förevarande motionerna ställs yrkanden som alla syftar till att stimulera sparande. Rune Torwald (c) yrkar i motion 417 utredning om indexreglering av sparavdraget genom anknytning till basbeloppet. Motionären anser att årsavkastningen av en förmögenhet motsvarande basbeloppet i oktober månad beskattningsåret inte bör beskattas om avkastningen inte överstiger vad medeldiskontot skulle ge under årets första tio månader. I motion 668 av Erik Hovhammar m. fl. (m, c) begärs ett riksdagsuttalande om att i princip samma regler bör gälla i fråga om sparande i aktier i icke börsnoterade företag som vid sparande i de börsnoterade företagen, medan Sten Svensson m. fl. (m, c, fp) i motion 1169 yrkar lagstiftning av samma innebörd. Torsten Bengtson och Martin Ohlsson (båda c) begär i motion 1531 utredning och förslag om prioriterat sparande. I motion 679 slutligen av Eric Rejdnell m. fl. (fp, m, c) yrkar motionärerna att frågan om gåva av aktier utreds. Motionärerna anser att man i syfte bl. a. att uppmuntra ett produktivt sparande bör jämställa sådan gåva med skattefria minnesgåvor.

Utskottet vill erinra om att frågor avseende små och medelstora företags liksom icke börsnoterade aktiebolags försörjning med riskkapital ligger inom flera nu arbetande kommittéers utredningsuppdrag. Sådana frågor torde prövas av bl. a. utredningen om de små och medelstora företagens finansiella situation och företagsskattekommittén.

Av den redogörelse som utskottet lämnat i inledningen till detta betänkande framgår att riksdagen under senare tid beslutat åtskilliga lättnader i beskattningen för att stimulera sparande i bl. a. aktier och därigenom främja tillgången på riskvilligt kapital. Mot den bakgrunden är utskottet inte nu berett att medverka till ytterligare sparstimulerande åtgärder.

Med det anförda och då utskottet inte är berett att – i strid mot grundläggande principer vid beskattningen – medverka till att gåvor av lätt realiserbara tillgångar, som t. ex. aktier, jämställs med skattefria minnesgåvor, avstyrker utskottet bifall till samtliga i detta betänkande behandlade motioner.

Utskottet hemställer

1. *beträffande indexreglering av sparavdrag*
att riksdagen avslår motion 1980/81:417,
2. *beträffande aktiesparande i icke börsnoterade företag*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81:668 och 1980/81:1169,
3. *beträffande prioriterat sparande*
att riksdagen avslår motion 1980/81:1531,

4. *beträffande gåva av aktier*
att riksdagen avslår motion 1980/81:679.

Stockholm den 24 mars 1981

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Rune Ångström (fp), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Wilhelm Gustafsson (fp), Egon Jacobsson (s), Anita Johansson (s)* och Ewy Möller (m).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Särskilt yttrande

Erik Wärnberg, Rune Carlstein, Olle Westberg i Hofors, Hagar Normark, Bo Forslund, Egon Jacobsson och Anita Johansson (samtliga s) anför:

Vi delar uppfattningen att föreliggande motioner bör avslås men kan inte ansluta oss till alla de motiveringar som framförts av majoriteten. Motionerna borde ha avstyrkts även utan den serie av skattelättnader som genomförts för olika former av aktiesparande.

Vi är medvetna om att små och medelstora företag måste tillföras ökat riskkapital. Detta bör dock inte ske genom särskilda skattelättnader för aktieplaceringar utan på sätt som redovisas i av socialdemokraterna angivna motioner.